

Школско форум позориште за школу без насиља

ШТА ЈЕ ФОРУМ ПОЗОРИШТЕ

Форум позориште је, као један од облика «Позоришта потлачених», осмислио и развио током седамдесетих година двадесетог века бразилски позоришни педагог и редитељ Аугусто Боал, као специфичну врсту отвореног позоришта које својим представама реагује на актуелне, често врло осетљиве теме, посебно се фокусирајући на друштвене проблеме које је углавном тешко, али не и немогуће решити.

У Форум позоришту су сви активни учесници, и они на позорници и они у публици, јер кроз игру улога и изабране драмске ситуације, прорађују проблеме који их се тичу и који их притискају, заједно покушавајући наћи прихватљива решења.

У протеклих тридесет година Форум је постао врло популаран и проширио се по целом свету те данас представља незаобилазан облик рада када се жели подржати одређена друштвена акција која тежи да се одређене ствари освесте и самим тим доведу до могућности промене.

Представе Форум позоришта играју глумци који су прошли посебну припрему за овакву врсту рада - од истраживања тема и садржаја за представу до интеракције с публиком – када заједно истражују могуће теме или испробавају могуће начине “понашања и деловања ликова у проблемским ситуацијама” како би пронашли најприхватљивија решења и оснажили се за такву врсту ситуација у свакодневном животу.

ФОРУМ ПОЗОРИШТЕ КАО ПРОСТОР КОНСТРУКТИВНИХ АКЦИЈА

За оне који желе да се баве Форум позориштем, постоји цео «арсенал» (како га Аугусто Боал назива) испробаних игара, вежби, техника и стратегија које подстичу комуникацију и стварају услове да се на креативан и конструктиван начин истраже и испробају могући начини деловања у свакодневним ситуацијама које се доживљавају као опресивне, конфликтне или насилне.

С тим у вези, посебно се истиче да Форум позориште онима који у њему учествују кроз наведене активности нуди специфично осветљавање и разумевање таквих ситуација, препознавање извора социјалних притисака и претњи, али и могућности разјашњења и разрешења. Показало се да Форум позориште овим активностима постиже јачање самопоуздања и самопоштовања, као и ослобађање од осећања зависности и беспомоћности. Од посебне је важности што Форум позориште омогућава сагледавање нових и алтернативних решења, утицање на промену, окретање тока

догађаја у позитивном правцу и тражење излаза из потешкоћа које су предочене покретањем наде и оптимизма као мотивационе силе и извора снаге за превладавање.

Иако подстиче оснаживање кроз акцију, Форум позориште заступа приступ конструктивне и ненасилне акције и превладавања притисака кроз ненасилно решавање проблема и разрешење конфликта, тако да су све активности обликоване да би биле вођене у том правцу.

НАСИЉЕ КАО ТЕМА ФОРУМА

Када је насиље у питању, Форум позориште, као позориште друштвене акције, покреће гледаоце на активизацију како би покушали да превладају проблем насиља као друштвени притисак. Користећи сцену и позориште као израз, гледаоци Форум позоришта као активни учесници који су позвани да пронађу начине да превладају ситуације притиска и насиља, треба да покушају да то постигну ненасилним путем свесни промена које постижу кроз деловање ликова у изабраним ситуацијама из представе.

Циљ је да играјући постану свеснији онога што треба променити и како то учинити «за живот», како наћи снагу за промену и како ту снагу усмерити ка позитивним исходима у односу на оног који трпи притисак и који је жртва насиља. Осим тога, за младе људе суочене с насиљем, добро је да откривају да је насиље једна од најстаријих и најважнијих тема позоришта. Истине, које позориште таквим представама открива важе и данас због живог и снажног приказивања односа између оних који врше насиље и оних над којима се насиље врши с поруком која свима нама насиље разоткрива као инструмент моћи који насилници ипак имају само привремено и која саме насилнике упозорава да размишљају о својим лимитима. Како све ово неће бити лак задатак, имамо неколико предлога који могу помоћи и бити почетна испитивања на том путу.

ФОРУМ ПОЗОРИШТЕ И ШКОЛА КАО ПРОСТОР ДЕЛОВАЊА

У школе Форум позориште улази на два начина. Један је преко представа које као Форум група играју глумци на теме које се тичу школског живота или неког другог актуелног проблема важног за ученике у тој средини, а онда ученици и наставници постају активни учесници у интеракцији поводом представе. Интеракцију води водитељ фацилитатор који се у Форум позоришту зове Џокер.

Други начин је преко пројеката где ученици уз помоћ Форум групе пролазе кроз процес стварања представе на одређене теме и онда те представе, они као Форум група, играју за своје вршњаке, наставнике, родитеље и све заинтересоване уз помоћ водитеља фацилитатора који пре и после представе активно укључује присутну публику у интеракцију.

После тога, Форум позориште може да остане у школи као нова иницијатива и нов облик школског позоришта – Школско форум позориште – које играју ученици уз пуну подршку и помоћ наставника, школског особља, родитеља и локалне заједнице... Јер, школа која има своје Форум позориште..., показало се, је школа која је отворена и спремна да се мења на ученицима посебно занимљив, приступачан и подстицајан, начин.

НА ПУТУ КА НАШЕМ ШКОЛСКОМ ФОРУМ ПОЗОРИШТУ ЗА ШКОЛУ БЕЗ НАСИЉА

За школе које се укључе у пројекат «Моја школа – школа без насиља», упознавање и практиковање активности које нуди модел школског Форум позоришта за школу без насиља, развијају се и граде за старије узрасте кроз заједничке кораке од активности сензитизације до реализација специфичних облика за сваку активност – у овом случају нов облик школског позоришта – Школско форум позориште.

Општи циљеви на овом путу су:

- подстаћи развој специфичног модела школског Форум позоришта уз пуно коришћење могућности које овај иновативни, креативни и партиципаторни облик носи у себи као позориште социјалне акције
 - кроз рад школског Форум позоришта повећати пажњу окружења на актуелна и конкретна питања насиља која су од важности за децу у школи
 - подржати иницијативе учитеља и наставника у школама које се односе на драмски рад с децом и обогатити га активностима Форум позоришта кроз тренинг радионице и размену искуства – укључити позоришне уметнике у размену искуства кроз импулс представе и непосредан рад на креирању приручника за школско Форум позориште
- Активности Позоришта Форум које се препоручују наставницима у процесу сензитизације односе се на изабране игре и вежбе, импровизације и мале форум-сцене у оквиру непосредног рада у једном одељењу или с одређеном групом (драмска секција). Све ове активности имају за циљ управо сензитизацију кроз препознавање извора и вршилаца социјалних притисака, овладавање њима, истраживање могућности ненасилних решења и њихово непосредно испробавање у фиктивним ситуацијама. Наставници ће имати на располагању мали приручник који ће моћи да користе у свом непосредном раду у одељењу или мањој групи.

У приручнику под називом «Форум позориште за школу без насиља», налазиће се:

- избор игара, вежби и импровизација,

- предлози за радионице, које нуде пример како с ученицима кроз осмишљен процес доћи до актуелних ситуација везаних за тему насиља у школи,
- готови текстови који представљају сценарио за кратке «форум представе» (играју ученици) и оквирни текст за наставника у улози водитеља тзв. Докера који даје основу за вођење разговора и интеракцију с гледаоцима («форумовање»).

Наставници који желе да с изабраном групом ученика посебно развију овај облик активности «Форум позоришта» у својој школи и да раде на процесу припреме форум представа за друга одељења у школи, за родитеље или ширу јавност, имају могућност да се укључе у дводневни семинар који се организује по регионима. Школа у том случају на семинар шаље три представника:

- заинтересованог наставника или наставника који је водитељ драмске секције у школи,
- једног наставника који је члан Школског тима ,
- наставника који предаје грађанско васпитање.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

«...Та спонтаност, случајност и непоновљивост сваке представе «позоришта потлаченог» где су разлике између појединих извођења толике да су крајњи резултати сасвим другачији, да негде група учесника усвоји једно, а другде друго решење као најповољније те одведе представу у сасвим нови ток, огромна је предност «Позоришта потлаченог» и упућује на његов велики значај пре свега као методе социолошког експериментисања, аа затим и методе савремених захтева аперменентног образовања и методе културне анимације... Сматрајући да је «Позориште потлачених» у суштини животни став - није довољно да позориште само упознаје свет, већ да га мења - Боал истиче праву природу и смисао његове акције која се не исцрпљује у себи самој, већ своју сврховитост тражи у остваривању хуманистичке визије живота...» (Милена Драгићевић-Шешић «Слика света коју треба мењати», поговор књизи Аугуста Боала «Позориште потлаченог», Библиотека Откривања, Просвета, Ниш, 2004)

За Центар за драму у едукацији и уметности [ЦЕДЕУМ](#)

Љубица Бељански-Ристић

Јануар 2006.